

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТРУДОВОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА У СІМ'ЯХ ВИХОВАНЦІВ

Пісоцька Л.М.

Ніжинський державний університет імені М. Гоголя

У статті аналізується проблема трудового виховання дошкільників, сутність якої полягає у засвоєнні дітьми компонентів трудової діяльності, ознайомлення їх із працею дорослих та формування у них працьовитості. На основі проведеного емпіричного дослідження авторка зазначає, що батьки частково мають уявлення про мету і завдання трудового виховання, що у сім'ях робиться акцент на тих професіях, які приносять матеріальний статок, внаслідок чого у дітей у недостатній мірі формується установка на виробника, на людину трудівника. Також у статті відмічається, що вихователі більшою мірою звертають увагу на розвиток трудової діяльності дітей, а ознайомленню дошкільників із працею дорослих приділяється зовсім мало часу. Робиться висновок про необхідність покращення організації процесу трудового виховання дітей старшого дошкільного віку у плані ознайомлення їх із працею дорослих, налагодження взаємодії педагогів із батьками. Сполучною ланкою між напрямками трудового виховання, що дозволить краще їх організувати, може бути ознайомлення дітей із робітничими професіями.

Ключові слова: дошкільна освіта, трудове виховання, працьовитість, діти старшого дошкільного віку, організація трудового виховання.

Постановка проблеми. Проблема трудового виховання аналізується у контексті навчання та розвитку особистості, її соціалізації, формування моральних якостей дитини. Зміст дошкільної освіти орієнтує педагогів на засвоєння дошкільниками компонентів трудової діяльності, практичне оволодіння нею і, водночас, ознайомлення їх із працею дорослих. Реалізація означених напрямів закладами дошкільної освіти та у сімейному вихованні на практиці сприяє становленню особистості дитини дошкільного віку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у вирішення проблеми трудового виховання дітей дошкільного віку зробили З. Борисова, М. Машовець, Г. Беленька, Т. Єськова, В. Павленчик, М. Мельничук та ін. Так, З. Борисова, аналізуючи психолого-педагогічні аспекти трудового виховання у дошкільному віці, підкреслює його різноплановий вплив на особистість дошкільника: «...впливає на розвиток розумових здібностей дитини, на формування моральних якостей, естетичних почуттів та сприяє фізичному розвитку» [4, с. 11]. Саме на моральній вихованості старших дошкільників акцентує увагу Т. Маркова, коли говорить про необхідність формування у дітей «морально-етичних орієнтирів, працьовитості, усвідомлення значущості праці» [7, с. 6].

Як бачимо, працьовитість розглядається як одна з найбільш важливих якостей особистості старшого дошкільника, а її формування стає першочерговим завданням для педагогів. У цьому контексті важливим стає розуміння сутності працьовитості та її структури вихователями. У дослідженні Т. Єськової було уточнено компоненти працьовитості: позитивне ставлення до праці; розуміння її соціальної значущості; наявність необхідних знань про працю та сформовані елементарні трудові вміння та навички; інтерес до праці дорослих та повага до неї; готовність до виконання посильної трудової діяльності; прагнення довести розпочату роботу до логічного завершення, до отримання кінцевого результату [6, с. 16].

Відповідно, актуальним для педагогів є завдання щодо формування у дошкільників знань, основою яких мають стати відомості про трудову діяльність дорослих, їх побутову працю та професії. Як вказує С. Сударчикова, такі знання мають забезпечити «розумовий розвиток дитини та правильне її орієнтування у навколишній дійсності, розвиток словесної, образотворчої, ігрової, трудової видів діяльності» [9, с. 6].

Г. Беленька звертає увагу на проблеми трудового виховання дітей старшого дошкільного віку, які виникають в сучасних соціально-економічних умовах розвитку України, зокрема це питання про систематичність і послідовність його планування в умовах закладу дошкільної установи та сім'ї [2, с. 20], а також наголошує на тому, що нагальною потребою дорослих є зміна свого ставлення до особливостей організації праці дітей дошкільного віку та змісту знань дошкільників про трудову діяльність людей у сучасному суспільстві [3, с. 38].

Питання про наявність сучасних вимог до трудового виховання представлено і в Базовому компоненті дошкільної освіти (БҚДО), зокрема у документі відмічається, що сучасний дошкільник «має бути обізнаним із працею дорослих, виявляти зацікавленість і увагу до професій дорослих, брати участь у спільній праці з дорослими, дітьми; творчо проявляти себе в самостійній предметно-практичній діяльності», що становить основу предметно-практичної компетенції дитини [1, с. 13]. Саме тому О. Долинна, О. Низковська наголошують, що дотримання вимог БҚДО передбачає більш глибокий і детальний аналіз питання організації трудового виховання дітей дошкільного віку у відповідності до сучасних умов розвитку та наукових підходів. Тому дослідниці відмічають що поставлені завдання спрямовують педагогів і батьків на пошук засобів, ефективних освітніх дій, особливостей використання предметно-практичної діяльності у трудовому вихованні дошкільників [5, с. 22].

Питання організації трудового виховання в умовах дошкільного закладу освіти та сім'ї по-

требує узгодженості цілей та дій між педагогами та батьками вихованців. На думку Т. Піроженко, соціальні замовлення батьків щодо освіченості та вихованості дошкільників «часто не відповідають завданням дошкільної освіти, актуальним для дітей» [8, с. 5], що стає перепоною для дотримання вимог державних стандартів.

Виділення не вирішених частин загальної проблеми. Організація трудового виховання дошкільників на практиці, за уявленнями науковців, передбачає зустрічну активність та узгодженість дій закладу дошкільної освіти (ЗДО) та сімей вихованців, які мають дотримуватися єдиних поглядів на процес, цілі та зміст трудового виховання дітей дошкільного віку. Спрямовується та координується цей процес власне педагогами ЗДО.

Проте як організовано процес трудового виховання старших дошкільників на практиці відомостей не багато. Насамперед, потрібно з'ясувати які цілі ставляться учасниками освітнього процесу, які методи ними використовуються, яка участь батьків та як вони розуміють важливі аспекти виховання, яка налаштованість їх на співпрацю з педагогами, як саме здійснюється трудове виховання дітей старшого дошкільного віку в умовах закладів дошкільної освіти та в сім'ях вихованців.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є аналіз змісту й основних напрямів організації трудового виховання дітей старшого дошкільного віку в дошкільних установах та сім'ях вихованців на основі емпіричного дослідження, проведеного у закладах дошкільної освіти на Чернігівщині.

Виклад основного матеріалу. Емпіричне дослідження здійснювалося за допомогою складених нами *анкет* для батьків, в якій були питання про якості особистості дорослої людини і дитини, бажані професії для дітей, про співпрацю з вихователями, і *бесіди* з ними про підготовку дитини до життя, про значення для її розвитку різних видів діяльності, про обізнаність батьків зі змістом сучасних програм розвитку, навчання та виховання. Організація трудового виховання в дитячому садку вивчалася за *календарними планами вихователів*: методи; особливості процесу ознайомлення дітей із працею дорослих, із видами професій; робота щодо розвитку трудової діяльності; взаємодія із батьками. Вибірку склали 60 вихователів ЗДО та 200 сімей Чернігівської області.

Розглянемо отримані результати дослідження. Аналізуючи якості дорослої людини, бачимо, що для неї найбільш важливими є: людяність (36%), вольові якості (24%), вихованість (15%), інтелектуальні риси (9%), комунікабельність (7%), працьовитість (6%) і життєва компетентність (3%). Для старшого дошкільника – людяність (33%), щирість (23%), вихованість (20%), вольові риси (9%), відповідальність (9%) і працьовитість (6%). Як бачимо, співпадають людяність, вихованість, вольові якості та працьовитість. Життєва компетентність, інтелектуальні властивості та комунікабельність для батьків не є метою у вихованні дітей старшого дошкільного віку і замінені на відповідальність і щирість. У сім'ях вихованців, на нашу думку, вважають, що необхідні дорослій людині якості в соціумі не потрібні дітям, і саме

тому дитина виявляється не повністю підготовлена до життя у суспільстві.

Працьовитість має найнижчий рейтинг серед вказаних якостей. З метою виховання цієї моральної якості особистості дитини у сім'ях має приділятися більше уваги. Вирішення цього питання значною мірою залежить від організації взаємодії вихователів із сім'ями вихованців. 88% батьків відчувають допомогу з боку педагогів у вихованні, що є позитивним результатом. При цьому 39% опитаних вважають її достатньою, а 49% сумніваються в її повноті. Тому процес співпраці вихователів із батьками має бути краще організованим.

Для виховання працьовитості дитини велике значення має ознайомлення дітей із професіями батьків, що допомагає усвідомити значущість праці людини для суспільства. Представленість професій дорослих у сім'ях на сьогоднішній день має свої особливості: 22% працюють у сфері обслуговування, 18% – у фінансово-економічній сфері, 17% – в педагогічній сфері, 17% – в медичній галузі, 8% – підприємцями, 6% – в силових структурах, 5% – на виробництві. При цьому 7% – є офіційно безробітними. Нами було встановлено, що між орієнтаціями батьків на певні особистісні якості дитини та бажаними для неї професіями існує зв'язок. Так, 48% досліджуваних не визначилися, а серед тих, хто визначився, 34% орієнтовані на професії, які мають яскраво виражений матеріальний аспект. Це пояснюється тим, що в сучасному суспільстві значну роль відіграє матеріальна незалежність дорослої людини, яка ототожнюється із грошима. Водночас у суспільстві відсутні конкретні приклади її досягнення за допомогою праці, яка приносить користь для людей, держави. 15% батьків орієнтовані на працю, в якій простежується соціальна значущість, і 3% дорослих членів сім'ї орієнтують своїх дітей на професії, які називають робітничими.

Як бачимо, у сучасних сім'ях батьки орієнтовані більшою мірою на матеріальний аспект праці і, водночас, не пояснюють дітям дошкільного віку про значущість праці для інших людей, суспільства, держави в цілому. А тому неповна інформація призводить до того, що у дітей у недостатній мірі формуються уявлення про працьовитість, про людину-трудівника, про повагу до професій дорослих.

При вивченні у бесіді особливостей організації взаємодії вихователів і сімей вихованців, призначення дитячого саду батьки вбачають порізно: догляд за дітьми (51%), виховання соціальних навичок поведінки (16%), розвиток волевольових якостей (12%), розвиток індивідуальності дитини (12%), підготовка дошкільників до школи (9%). Як бачимо, більшість досліджуваних функцій дошкільного закладу освіти ототожнюють із доглядом за дітьми та підготовці їх до школи, інші – із підготовкою їх до життя (формування у дітей навичок поведінки, моральних якостей, які є необхідними для подальшого життя).

Не всі батьки погоджуються із тим, що мета дошкільного закладу – підготовка дітей до життя. Деякі (19%) не згодні з такою постановкою питання і стверджують, що потрібно здійснювати їх підготовку лише до навчання в школі. Частково погоджується із таким баченням проблеми

15% батьків і вважають, що готувати дитину потрібно спочатку до школи, а вже потім до життя. 27% респондентів повністю схвалюють таку мету. 28% дорослих вказують на важливість підготовки дітей до життя в суспільстві, вихованні у них соціальних вмінь. Орієнтуються на формування моральних якостей у дітей 11% батьків. Як бачимо, не всі батьки готові прийняти таку мету виховання. Це можна пояснити неповною інформацією про взаємозв'язок моральних якостей, умінь, навичок соціального життя у вихованні дошкільників. Зміст мети «підготовка до життя дитини дошкільного віку» батьки вбачають у підготовці до навчання в школі, до спілкування, до пошуку інформації, у формуванні моральних якостей. Вважаємо це частково за правильне, але відзначаємо, що серед вказаних якостей особистості немає працьовитості. Підготовка до життя має включати і підготовку до праці, що в дошкільному віці здійснюється через трудову діяльність і ознайомлення дітей з професіями.

Підготовка до праці повинна здійснюватися через звичні для дитини види діяльності. Що про них знають батьки? Всі вони вказали на гру, навчання і працю дитини. Вважають, що всі вони і є в дошкільному закладі важливими, але для 36% досліджуваних – ігрова діяльність, для 26% дорослих – навчальна діяльність, решта 7% переконані в тому, що провідною є праця дошкільників. Відзначаємо, що лише в окремих випадках, батьки прагнули поєднати всі види діяльності дітей через гру.

Чи обізнані батьки з сучасною метою виховання, чи знайомі з програмами розвитку, навчання та виховання дітей? Кількість батьків, які навіть не чули про назву програм, значна – 84%, і лише 16% респондентів знають назву програми, державного стандарту. Як бачимо, батьки мало інформовані про мету та завдання дошкільної освіти на сучасному етапі, про зміст роботи вихователя в групі. Тому відмітили слабкість в узгодженості вимог у трудовому вихованні між вихователями та сім'ями вихованців.

Особливості організації трудового виховання в дошкільних закладах відображено в календарних планах вихователів, де передбачено і ознайомлення із працею дорослих, і розвиток умінь трудової діяльності дітей старшого дошкільного віку (самообслуговуванням, працею у природі, господарсько-побутовою і художньою діяльністю). Формою організації праці в самообслуговуванні – доручення. В господарсько-побутовій праці однаково використовується і доручення, і чергування (80%). Праця в природі вихователями організована за допомогою чергувань 76%, доручень 12% і колективної праці 12%. Художня праця також представлена дорученнями (33%), чергуваннями (33%) і колективною працею (34%). Отже, розвиток трудової діяльності старших дошкільників відбувається ефективно: щодня в календарних планах зустрічаються доручення, чергування і колективна праця. Для розвитку трудової діяльності дітей, 64% вихователів в своїй роботі використовують екскурсії, 49% – заняття, 20% – сюжетні ігри, 10% – родинні свята, 10% – працю дітей, 8% – самостійну художню діяльність, 5% – прогулянки. Як бачимо, більше використовуються заняття, екскурсії та ігри, проте відсоток ігор поряд із заняттями і екскурсією – низький.

Аналізуючи зміст ознайомлення дітей із працею дорослих, нами виділено три групи вихователів, в залежності від того як вони здійснюють цю діяльність: 47% – педагоги, які здійснюють роботу епізодично (є заплановані заходи, але їх кількість і зміст не може забезпечити досягнення якісного результату); 21% – це вихователі, які прагнуть встановити взаємозв'язок між всіма учасниками освітнього процесу; 32% – вихователі, які спрямовують свої зусилля на консультування батьків щодо змісту ознайомлення дітей з професіями дорослих. На нашу думку, ознайомлення з працею дорослих недостатньо організовано фахівцями.

Серед методів, які використовують у процесі трудового виховання, перші п'ять – основні: читання художніх творів (56%), бесіда (54%), спостереження за працею дорослих (43%), розгляд знарядь праці, ілюстрацій (28%), дидактичні та сюжетно-рольові ігри (21%). Друга група методів, які використовуються – допоміжні: демонстрація фільмів (15%), творча розповідь дитини (13%), розповідь вихователя (10%), створення ігрових ситуацій (10%), розповідь представників професій (8%), вивчення віршів (8%), участь в праці дорослих (2,6%).

У нас склалося позитивне враження про форми і методи роботи вихователів, але, на нашу думку відсутня логічна послідовність їх використання педагогом. Наприклад, розповідь вихователя має конкретизуватися спостереженням за працею дорослих, а уточнення трудових дій має підкріплюватися розповіддю представника професії. Читання віршів формує ставлення дітей до праці, а узагальнення інформації відбувається у бесіді. Створення ігрових ситуацій, участь в праці дорослих, рольові та дидактичні ігри сприяють закріпленню знань в практичній діяльності. Це має бути відображено і в плануванні.

Наголошуємо на тому, що зміст роботи в планах дещо узагальнений: виховувати повагу до людини праці, розвивати інтерес до праці та бережливе ставлення до результатів праці. При плануванні роботи більш доцільні такі формулювання: виховувати повагу до людини-трудівника під час екскурсії на будівельний майданчик, до ательє, до фермерського господарства (будівельник, модельєр, фермер); розвивати інтерес до праці, залучаючи до трудової діяльності (догляд за рослинами); формувати бережливе ставлення до результатів праці (виготовлена іграшка, полагоджена книга). Отже, сполучною ланкою між формуванням позитивного ставлення дитини до праці і розвитком трудової діяльності дітей – дії вихователів щодо організації ознайомлення із професіями.

Значна увага приділяється змісту дитячої праці. У самообслуговуванні – оволодівають навичками догляду за собою і одягом, вдосконалення вмінь одягатися та роздягатися, взувати та знімати взуття. У господарсько-побутовій праці діти засвоюють: вміння підтримувати порядок у груповій кімнаті, спальні, на майданчику; вдосконалюють навички прибирання та миття іграшок, прання; навчаються виконувати обов'язки чергових. Праця в природі орієнтована на формування навичок і вмінь догляду за мешканцями куточку природи в різні пори року, виконання

обов'язків чергових. Художня праця передбачає вдосконалення роботи з інструментом, допомогу в оформленні вистав, виготовлення паперових виробів, виробів з природного матеріалу. Так, вихователі використовують вправи, ігри й ігрові прийоми, дидактичні ігри, бесіди, нескладні експерименти, моделювання тощо. Арсенал методів достатньо різноманітний.

Основні форми взаємодії дошкільної установи з сім'ями вихованців, які використовуються в трудовому вихованні, традиційні: батьківські збори, консультації, бесіди, родинні свята, круглі столи та виставки. Вони використовуються відповідно до цілей і змісту роботи. Часто плануються групові й індивідуальні консультації: «Як навчити дитину шнурувати взуття», «Трудові обов'язки дитини вдома» і т.п. Мають місце доручення батькам при підготовці до ранків. Інколи проводяться родинні свята, виставки, де найбільш цінним є демонстрація спільних виробів, відбувається обговорення сімейних традицій у трудовому вихованні. При ознайомленні дітей з працею дорослих мають місце зустрічі з батьками різних професій («Професії різні нам потрібні»), фотоєтюди «Професії наших батьків». Як бачимо, взаємодія педагогів із сім'ями вихованців у трудовому вихованні епізодична та повною мірою не сприяє дотриманню вимог державних стандартів, вихованню працьовитості, поваги до праці.

Висновки і пропозиції. Організація трудового виховання в умовах закладу дошкільної освіти

та сім'ї має здійснюватися у відповідності до вимог БКДО, передбачати розвиток компонентів трудової діяльності дітей та ознайомлення їх із працею дорослих, що вимагає більш тісної взаємодії педагогів із сім'ями в питанні формування працелюбності у старших дошкільників у сучасних соціально-економічних умовах.

Вихователі закладів дошкільної освіти більш орієнтовані на розвиток компонентів трудової діяльності дітей старшого дошкільного віку, ніж на ознайомлення їх із сучасними професіями. При цьому вони використовують достатньо різноманітний арсенал методів, спрямовують свої зусилля на розширення змісту різних видів дитячої праці, проте достатньо формально підходять до завдань трудового виховання у власних планах роботи. Менше уваги приділяють ознайомленню дітей із професіями дорослих, небагато планують заходів, недостатньо мірою співпрацюють із батьками у цьому контексті. Внаслідок недостатньо ефективного взаємодії педагогів із сім'ями вихованців, батьки лише частково орієнтуються в цілях і засобах трудового виховання, його змісті, мають поверхові уявлення про виховну цінність праці людини та її ціннісні аспекти для дітей, перелік професій із якими потрібно знайомити дошкільників.

Перспективи подальших досліджень полягають у пошуку шляхів налагодження взаємодії вихователів і батьків у реалізації напрямів трудового виховання, де сполучною ланкою стануть робітничі професії та їх виховний зміст.

Список літератури:

1. Базовий компонент дошкільної освіти // Дошкільне виховання. – 2012. – № 7. – С. 4-19.
2. Беленька Г.В. Зростання дошкільника в праці / Р.В. Беленька. – ДО: Шк. світ, 2010. – 112 с.
3. Беленька Г.В. Трудове виховання у дошкільному віці як горизонт формування особистості / Г.В. Беленька // Теорія та практика оновлення сучасної дошкільної освіти: Матеріали науково-практичної конференції, 16-17 вересня, 2010 р. / Бердянський державний університет; укладач І.Г. Улюкаєва. – Донецьк: Вид-во «Ноулідж» (Донецьке відділення), 2010. – С. 34-38.
4. Борисова З.Н. Трудове виховання дітей дошкільного віку як психолого-педагогічна проблема / З.Н. Борисова // Виховання дошкільника в праці / З.Н. Борисова, Г.В. Беленька, М.А. Машовець та ін. – 2-ге вид., стереотип. – ДО: ВПОЛ, 2002. – С. 5-10.
5. Долинна О. Праця як засіб формування предметно-практичної компетенції дітей / О. Долинна, О. Низковська // Дошкільне виховання. – 2012. – № 9. – С. 22-27.
6. Єськова Т.Л. Виховання працелюбності дітей дошкільного віку на заняттях з ручної праці (1917-1941 рр.) / Т.Л. Єськова: Автореф. дис. канд. пед. на-ук: 13.00.01 / Луганський національний університет імені Тараса Шевченка. – Луганськ, 2010. – 22 с.
7. Маркова Т.А. Воспитание трудолюбия у дошкольников [Текст] / Т.А. Маркова. – Москва: Просвещение, 1991. – 112 с.
8. Піроженко Т. «Золотий» період розвитку дитячої особистості, або Як підвищити якість дошкільної освіти / Т. Піроженко // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2016. – № 7. – С. 4-9.
9. Сударчикова С.Ф. Формирование системных знаний о труде взрослых у детей пятого года / С.Ф. Сударчикова: Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Ленинградский государственный педагогический институт им. А.И. Герцена. – Ленинград, 1988. – 15 с.

Писоцкая Л.Н.

Неженский государственный университет имени Н. Гоголя

ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ОРГАНИЗАЦИИ ТРУДОВОГО ВОСПИТАНИЯ ДЕТЕЙ СТАРШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА В ЗАВЕДЕНИЯХ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ И В СЕМЬЯХ ВОСПИТАННИКОВ

Аннотация

В статье анализируется проблема трудового воспитания дошкольников, которая предусматривает усвоение детьми компонентов трудовой деятельности, ознакомления их с трудом взрослых и формирования трудолюбия. Осуществив эмпирическое исследование, автор отмечает, что родители частично имеют представление о цели и задачах трудового воспитания, что в семьях ориентируются на профессии, которые приносят материальную прибыль, следовательно, установка на производителя, на человека-труженика у детей формируется в неполной мере. Также в статье отмечается, что воспитатели больше уделяют внимания развитию трудовой деятельности детей, а ознакомлению дошкольников с трудом взрослых отводится недостаточно времени. Подводится итог о необходимости улучшить организацию процесса трудового воспитания детей старшего дошкольного возраста в плане ознакомления их с трудом взрослых, налаживания взаимодействия педагогов с родителями. Соединительным звеном между направлениями трудового воспитания, что позволит более качественно их организовать, может стать ознакомление детей с профессиями рабочих.

Ключевые слова: дошкольное образование, трудовое воспитание, трудолюбие, дети старшего дошкольного возраста, организация трудового воспитания.

Pisotskaya L.N.

Nizhyn M. Gogol State University

MAIN DIRECTIONS OF THE ORGANIZATION OF LABOR EDUCATION OF CHILDREN OF THE AGE OF PRIMARY SCHOOL IN PRE-SCHOOL EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS AND IN THE FAMILIES OF PUPILS

Summary

The article analyzes the problem of labor education of preschoolers, the essence of which is the assimilation of the components of labor by children, their awareness of the work of adults and the formation of their diligence. On the basis of the empirical study, the author notes that parents partially have an idea of the purpose and tasks of labor education, which focuses on the professions that bring material wealth in families, which results in insufficient formation of the essence of the manufacturer, on the person – worker. Also, it is noted in the article, that educators pay more attention to the development of children's work activities, and there is not much time for children to get acquainted with adult work. The conclusion is made on the need to improve the organization of the process of labor education of children of the senior preschool age in terms of acquainting them with the work of adults, and establishing interaction between teachers and parents. A link between the directions of labor education, which allows them to be better organized, may be the introduction of the labor professions to children.

Keywords: pre-school education, labor education, diligence, children of the senior preschool age, organization of labor education.